

державні інституції будуть цьому сприяти, немає. Побутує думка, що якщо можливостей для самореалізації не буде, якщо й надалі буде погіршуватися економічний добробут через корупцію влади та небажання розуміти потреби народу – владі необхідно протидіяти.

Таким чином, уявлення молоді про можливі сценарії розвитку ситуації та власні дії в ній ґрунтуються на необхідності самореалізації та досягненні добробуту, а якщо такі можливості будуть «заблоковані» – декларується готовність до радикальних форм протидії владі. У сценарних прогнозах наявні революційні мотиви – швидке покращення якості життя сьогодні, а не в неосяжній перспективі; декларується готовність до різноманітних форм протестних дій, зокрема і з порушенням законодавства, оскільки «ті, хто його розробляють, самі його не дотримуються». У стосунках з іншими громадянами такі протиправні мотиви не актуалізовані.

Потребують розроблення психологічні програми залучення громадян до інтеграційних процесів, що розширить їхні можливості впливати на перебіг подій і надасть можливість чітко зафіксувати локус у тій чи тій проблемній політико-правовій ситуації з позиції «ми допомагаємо владі долати наші спільні проблеми», а не «ми проти влади».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Криза довіри до влади: червень 2017 р. [Електронний ресурс] // София. Центр соціальних досліджень : [веб-сайт]. – Режим доступу: <http://www.sofia.com.ua/%20page226.html>. – Назва з екрана.

Свтушенко Вікторія Ігорівна,
здобувач ступеня вищої освіти
магістр Національної академії
внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГІЧНОГО ПОРТРЕТА СУЧАСНОГО ХАКЕРА

В умовах інформатизації та комп'ютеризації в сучасному суспільстві набуває дедалі більшого розмаху поширення нових інформаційних технологій у різних соціальних пластах

суспільства. Нині комп'ютерні злочини – це одна з динамічних груп суспільно небезпечних посягань, а зростання обсягів опрацьовуваної інформації та розширення кола користувачів призводять до якісно нових можливостей несанкціонованого доступу до ресурсів і даних інформаційних систем.

Водночас тему психологічного портрета сучасного хакера ґрунтовно не досліджували, а зловмисники й досі залишаються невизначеними суб'єктами комп'ютерного світу. Аспекти цього питання розглянуто в деяких публікаціях Р. Дремлюга, І. Європіна, В. Цимбалюк, К. Юртаєва та інших науковців; безпосередньо психологічний образ хакера вивчали Д. Біленчук і О. Скородумова.

Досі не сформульовано єдиного визначення поняття «хакер», тому, щоб з'ясувати сутність цього терміна, розглянемо його з декількох позицій.

Хакер – це людина, яка захоплюється дослідженням програмованих систем і досконало розуміється на внутрішніх системах комп'ютерів; особа, яка характеризується сталим поєднанням професіоналізму в галузі комп'ютерної техніки та програмування з елементами своєрідного фанатизму й винахідливості; зловмисник, який одержує конфіденційну інформацію та навмисно оминає системи комп'ютерної безпеки.

Психологічний портрет особистості – це комплексна психологічна характеристика людини, яка містить опис зовнішніх та внутрішніх ознак, станів і властивостей людини, а також може припустити варіанти поведінки людини за певних обставин. Для розроблення психологічного портрета сучасного хакера важливо розглядати їх як особливу соціальну групу, з огляду на компоненти загальної структури психологічного портрета, а саме:

1) зовнішні ознаки психологічних властивостей людини (вік, стать, особливості носіння одягу, взуття, манера говорити, жестикуляція, міміка);

2) психологічні особливості (темперамент, характер, здібності, самооцінка, вольові якості, мотивація, цінності тощо);

3) особливості проведення дозвілля (інтереси, захоплення);

4) соціальні відносини (уміння спілкуватися, вступати в комунікацію, взаємодіяти з іншими).

Отже, на цій підставі можна запропонувати загальний психологічний портрет сучасного хакера.

Здебільшого це особа чоловічої статі віком від 15-ти до 45 років, а іноді й жінки (5%), які не притягувалися до кримінальної відповідальності. В одязі хакери роблять акцент на зручність, функціональність і мінімальні витрати в обслуговуванні, ігноруючи зовнішній вигляд, найчастіше це футболки, сорочки, джинси, кросівки. Чимало з них відрощує довге волосся, бороду або вуса, а хакери-жінки рідко або ніколи не користуються косметикою. Зазвичай розмовляють і висловлюються складною наукоподібною мовою, монотонно, без виразної жестикуляції та міміки, почерк незвичайний або нерозбірливий.

Це інтроверти (флегматики або меланхоліки), відчужені від реального світу, заглиблені у світ віртуальний, саме тому хакер – це зазвичай анонім. Переважно хакерами є успішні люди з математичною або технічною освітою, які повинні володіти високими вольовими якостями, оскільки часто їхня діяльність вимагає неабияких зусиль і тривалої, одноманітної роботи.

Це досить розумні люди, що мають високий рівень IQ, адже для успішного доступу на віддалені комп'ютери потрібні блискучі знання телефонного та комп'ютерного обладнання і систем. Цікаво, що 77% хакерів, які вчинили комп'ютерний злочин, мали середній рівень інтелектуального розвитку, 21% – вищий від середнього, лише 2% – нижчий за середній. Водночас 20% хакерів мали середню освіту, 20% – середню спеціальну і 40% – вищу. Парадокс полягає в тому, що, попри високий інтелектуальний рівень, хакери погано прогнозують наслідки своїх дій, це можна витлумачити як інфантилізм і безвідповідальність, а подеколи йдеться про недостатню сформованість моральної сфери особистості.

Хакери – це скромні особи, які живуть у світі власних ілюзій; непомітні й замкнені. Вони вирізняються нестандартним і логічним мисленням, кмітливстю, які допомагають їм знаходити оригінальні шляхи виконання завдань, а також їм притаманні наполегливість, цілеспрямованість, самовпевненість, азартність (яка може доходити до фанатизму), крім цього – завищена самооцінка.

Вони люблять читати книжки, переважає наукова і науково-фантастична література. Більшість хакерів не займається спортом і виступають проти будь-якої фізичної активності. Серед тих, хто займається, майже всі змагаються у витривалості та майстерності: військові ігри, шахи та шашки. Більшість хакерів не курить і п'є помірно, якщо п'є взагалі (здебільшого це прихильники пива), однак, більшість із них регулярно живе на кофейні під час нічної роботи.

Також типовим для хакерів є невдалий досвід взаємодії із суспільством у дитинстві: неповні сім'ї, брак стосунків з однолітками, самотність. Таким чином, захоплення інформаційними технологіями й «успіхи» в цій сфері стають компенсацією браку спілкування з близькими й однолітками. У них не розвинена здатність контактувати з іншими людьми на емоційному рівні, відсутня емпатія, властивий егоцентризм.

З огляду на вищезазначене, можна дійти таких висновків. Еволюція інформатизації та комп'ютеризації стали факторами, що сприяли утворенню Інтернету як нового культурного простору інформаційної епохи та субкультури хакерів, що призводить до якісно нових можливостей несанкціонованого доступу до ресурсів і даних інформаційних систем. За родом своєї діяльності саме хакери визначають вектор і специфіку інформаційного розвитку в суспільстві, створюють, трансформують, зумовлюють майбутнє сучасного суспільства.

Аналіз результатів дослідження дає змогу описати загальний психологічний портрет сучасного хакера, який поширений у масовій свідомості людей. Згідно з ним хакер – людина переважно чоловічої статі віком від 15-ти до 45 років, що ігнорує зовнішній вигляд, акцентуючи на зручності та функціональності. За темпераментом це переважно інтроверт (флегматик або меланхолік), відчужений від реального світу і заглиблений у віртуальний. Хакер має технічну або математичну освіту, наділений високим рівнем IQ та певним рівнем вольових якостей. Вирізняється нестандартним і логічним мисленням, кмітливостю, а також скромністю, наполегливістю, цілеспрямованістю, самовпевненістю, азартністю та завищеною самооцінкою. Хакер віддає перевагу науковій і науково-фантастичній літературі, а також має певні

труднощі в контактах з іншими людьми на емоційному рівні, відсутня емпатія, властивий егоцентризм.

Загурський Олександр Богданович, доцент кафедри гуманітарних і фундаментальних дисциплін Тернопільського національного економічного університету, кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВІ ЗАСАДИ КОНСАЛТИНГУ В УКРАЇНІ

Нині в Україні працює понад 300 національних консалтингових фірм, з яких 42 % надають послуги виключно з управлінського консультування, відкриті представництва провідних консалтингових фірм, що є лідерами консультативного бізнесу. Серед українських організацій, які вважаються консалтинговими, 42 % здійснюють тільки консультування, 30 % – присвячують консультуванню лише 80 % загального обсягу продажу.

На податковому та юридичному консалтингу зосереджені 30 % українського консалтингового ринку. Бажання досягнути прозорості та достовірності інформаційної підтримки для прийняття рішень зумовило вагомий попит на інформаційний консалтинг, якому на українському ринку консалтингових послуг належить 21 %. Окрім того, з боку українських компаній помітно зростає попит на фінансове і стратегічне консультування, які становлять 17 % та 13 % українського ринку консалтингу відповідно. Потреба вітчизняних підприємств у підвищенні своєї продуктивності змусила їх залучати консультантів з питань керування персоналом та операційним менеджментом (11 % і 8 % відповідно у структурі консалтингових послуг України) [1, с. 115].

Значна кількість вітчизняних консалтингових фірм знаходяться на такому етапі розвитку, коли вони спроможні самостійно визначити власну компетенцію, спеціалізацію, потреби клієнтів. Останнім часом з'являються консалтингові фірми, які розробили свою методологію роботи, володіють унікальними консалтинговими технологіями, створили нові